

Näkökulmia tehtäviin ja kuviin

Tehtävä 1

Miten seuraavat käsitteet liittyvät maailmankaupan syntyyn?

a) siirtomaa

- Siirtomaa on maa tai alue, jonka joku toinen valtio on alistanut oman valtansa alle. Siirtomaita hyödynnettiin taloudellisesti ja ne olivat tärkeitä raaka-aineiden tuottajia emämailleen. Siirtomaan ja emämaan välinen kauppa ja tavaroiden kuljetus oli keskeinen osa maailmantaloutta.

b) kauppakomppania

- Kauppiaiden yhteenliittymä, joka on saanut valtiolta yksinoikeuden käydä tai välittää kauppaa tietyn alueen kanssa. Kauppakomppania saattoi erikoistua johonkin tiettyyn tuotteeseen. Ne perustettiin yleensä välittämään emämaan ja siirtomaan välistä kauppaa.

c) Atlantin kolmiokauppa

- Atlantille syntynyt kauppajärjestelmä, jossa kuljetettiin raaka-aineita, orjia ja jalostettuja tuotteita.
- Afrikasta vietiin orjia Amerikkaan. Amerikasta tuotiin raaka-aineita Eurooppaan. Euroopasta vietiin jalostettuja tavaroita Afrikkaan.
- Loi perustaa kaupankäynnille valtamerien ylitse.

d) merkantilismi.

- Taloudellinen aate, joka perustui kaupankäynnille ja jossa tavoiteltiin oman maan vaurastumista muiden alueiden ja maiden kustannuksella. Merkantilismin oppien mukaan eurooppalaiset maat aloittivat siirtomaiden hyödyntämisen ja liittivät ne osaksi maailmankauppaa.

Tehtävä 2

Miten kaupankäynti muuttui löytöretkien myötä?

- Löytöretkien alkuvaiheessa eurooppalaiset olivat käyneet vaihtokauppaa eri kansojen kanssa esimerkiksi Etelä-Amerikassa.
- Tilanne kuitenkin muuttui, kun eurooppalaiset alistivat alkuperäiskansoja ja ottivat väkivallalla haluamansa hyödykkeet.
- Löytöretkien jälkeen maailmankauppa voimistui, mutta se oli paljolti vielä eurooppalaisten keskinäistä kaupankäyntiä, jossa emämaa ja siirtomaat kävivät kauppaa keskenään.

Tehtävä 3

Kirjoita essee aiheesta: Millä tavoin löytöretket vaikuttivat kaupankäyntiin ja talouteen?

Vastauksessa olisi hyvä käsitellä seuraavia asioita:

- Mitä löytöretkillä tarkoitetaan ja mihin aikaan ne sijoittuivat?
- Löytöretket voimistivat maailmankauppaa.
- Euroopasta tuli kaupan keskus.
- Merireitit nousivat tärkeämmiksi kuin maareitit.
- Kaupan painopiste siirtyi Atlantille ja samalla Euroopan painopiste siirtyi pois Välimereltä.
- Uudet kaupungit siirtyivät johtoasemaan.
- Eurooppa vaurastui ja se lisäsi ylellisyystuotteiden kysyntää.
- Euroopan kauppa oli alijäämäistä ja ylellisyystavaroita tuotiin Eurooppaan Aasiasta.
- Rahatalous voimistui.
- Syntyi uudenlaisia yrityksiä ja tapoja toimia talouselämässä.
- Tuotteiden hinnat nousivat Euroopassa ja osa yhteiskuntaryhmistä hyötyi noususta, mutta esimerkiksi aatelisto kärsi.
- Porvariston asema voimistui.
- Voimistunut rahatalous toi kuninkaille lisää tuloja ja valta alkoi keskittyä.
- Kansallisvaltiot voimistuivat ja itsevaltiut vahvistui.
- Eurooppa alisti muut maanosat ja alkoi kolonialismin kausi.

Tehtävä 4

Miksi löytöretket vahvistivat hallitsijoiden asemaa?

- Hallitsijan verotulot kasvoivat kiihtyvän kaupan ja rahatalouden vahvistumisen myötä.
- Siirtomaat valjastettiin tehokkaasti palvelemaan valtion tarpeita.
- Valtion tulojen jatkuva kasvattaminen hyödytti hallitsijaa.
- Hallitsijat ottivat rahanlyömisen yksinoikeudekseen.
- Hallitsijat pystyivät organisoimaan löytöretkiä ja perustamaan siirtokuntia.

Tehtävä 5

Mitkä tekijät vaikuttivat Euroopan kaupunkien kasvuun 1100-luvulta 1700-luvun alkuun? (Yhtehtävä S2006)

- Kaupunkien kasvun taustalla oli keskiajalla kaupan vilkastuminen ja erityisesti mustan surman jälkeinen väestönkasvu.
- Keskiajalla muutto kaupunkiin merkitsi vapautumista maaorjuudesta, mikä teki kaupungeista houkuttelevia.
- Kauppiaat ja käsityöläiset muuttivat markkinoiden ja työtilaisuuksien äärelle.
- Uuden ajan alussa löytöretket lisäsivät kaupankäyntiä ja samalla kaupunkien kasvua.
- Maailmankaupan voimistuminen kasvatti kaupungeja ja erityisesti satamakaupungit kasvoivat.
- Kaupungit olivat kasvavan hallinnon ja hovien sijaintipaikkoja, myös kirkolliset keskukset ja yliopistokaupungit kasvoivat.

Tehtävä 6

Miten löytöretket muuttivat Euroopan globaalia asemaa?

- Ennen löytöretkiä Euroopalla ei ollut globaalia merkitystä.
- Euroopasta tuli löytöretkien myötä johtava maanosa, joka alisti muita maanosia.
- Eurooppa voimistui taloudellisesti ja sotilaallisesti. Tämän seurauksena Eurooppa alkoi uhata muita maanosia.
- Euroopan valta-asema säilyi aina 1900-luvulle asti, jolloin johtava asema siirtyi Yhdysvalloille.
- Eurooppa oli taloudellisen, tieteellisen ja kulttuurisen toiminnan keskus ja sen toiminta vaikutti kaikkiin maanosiin.

Aineistotehtävä 7

Tutki oheista tilastoa.

a) Tilasto kertoo viennin suhteellisesta kehityksestä. Mitä se tarkoittaa?

- Tilasto kertoo eri tavaroiden osuuden tuonnin arvosta. Se ei kerro koko tuonnin arvoa. Kokonaissumma on aina 100 eli jos joku kasvaa, toinen pienenee

b) Tee tilastosta viisi havaintoa.

- Kyseessä on tuonti yhdeltä alueelta.
- Kyseessä on Englannin Itä-Intian kauppakomppanian tuonti Eurooppaan, ei siis pelkästään Englantiin.
- Muutokset voivat kertoa, että samaa tuotetta tuodaan jostain muualta.
- Tekstiilien osuus on ollut koko ajan suurin.
- Pippurin tuontiosuus on pienentynyt paljon.
- Tee on kasvattanut eniten osuuttaan.
- Kahvin tuontiosuus Itä-Intian kauppakomppanian osalta on romahtanut.

Taitoaukeama: Näkökulmia kuvatehtävän käsittelyyn

Tehtävä

a) Miten Euroopan herruutta ja ylivoimaa yritetään kuvissa todistella? (5 p.)

- Eurooppa esitetään vauraana ja kehittyneenä ja vastaavasti Amerikka köyhänä ja alkukantaisena.
- Eurooppalaisen viisautta ja sivistystä ilmentävät pöllö ja viivaimet maassa.
- Rikkauden symboleina ovat runsaudensarvet sekä hieno vaatetus.
- Voimaa ja hallitsemista ilmentävät aseet, ratsu sekä kruunu.
- Kulttuuria ja taiteita kuvastavat maassa olevat piirustus sekä taulujen raamit.
- Eurooppa-neidon kädessä olevan rakennuksen voi tulkita esimerkiksi kirkoksi, yliopistoksi tai arkkitehtuurin esikuvaksi.
- Kuvateksti Euroopan kuvassa viittaa siihen, että Eurooppa on tärkeä alue maapallolla.
- Amerikka esitetään villinä ja alkukantaisena.
- Sen alkukantaisuutta lisää puolialastomuus.
- Alligaattori luo kuvaa maanosan vaarallisuudesta ja eläimellisyydestä.
- Amerikan sotavarustus on vaatimatonta.
- Jalkojen välissä oleva ihmispää, jonka on lävistänyt nuoli, viittaa ihmismurhiin ja kannibalismiin.

b) Mitä lähdekriittisiä asioita kuvan tulkinnassa tulee huomioida? (5 p.)

- Kuvat on tehty löytöretkien jälkeen vuonna 1603, jolloin tietoisuus muista kansoista lisääntyi.
- Kuvat on tehnyt italialainen Cesare Ripa, ja hänen kuvauksensa on hyvin Eurooppakeskeinen.
- Kuvissa luodaan Euroopasta edullinen kuva.
- Tekijä ei ole ilmeisesti itse käynyt esimerkiksi Amerikassa, vaan kuvaus perustuu tarinoihin ja olettamuksiin.

c) Millä tavalla löytöretket vaikuttivat Eurooppaan uuden ajan alkupuolella? (10 p.)

Eurooppalaiset valtiot valloittivat uusia alueita ja maailmankauppa syntyi.

Taloudelliset vaikutukset

- Eurooppa vaurastui.
- Eurooppaan tuli paljon kultaa ja sen seurauksena hinnat nousivat.
- Eurooppaan tuli paljon uusia ruoka-aineita.
- Eurooppa siirtyi johtoasemaan maailmankaupassa.
- Eurooppaan kerääntyi pääomia, jotka mahdollistivat teollistumisen.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

- Kuninkaiden asema vahvistui ja seurauksena oli lopulta itsevaltius.
- Kansallisvaltiot voimistuivat.
- Porvariston asema vahvistui.
- Euroopan painopiste siirtyi Länsi-Euroopan ja Atlantin valtameren alueelle.